

Jan van der Pol vertelt zijn verhaal in SBK Kunsthal de Remise

Een enorme speeltuin

Jan van der Pol exposeert van 8 t/m 28 februari in SBK Kunsthal de Remise.

De omvang van de hal schrikt hem niet af. Integendeel, hij is er blij mee.

"De grootte van deze ruimte geeft mij de kans het verhaal van mijn werk te vertellen."

In de woonkamer van Jan van der Pol staan veel Afrikaanse beelden. Het zijn menselijke figuren. Van der Pol verzamelde ze in Nederland, zonder ooit een voet in Afrika te zetten. Daar gaat het hem ook niet om, hij is gefascineerd door alle mogelijke manieren waarop de mens uitdrukking geeft aan de mens. Het is ook in zijn eigen werk een belangrijk thema. Daarnaast zijn ook bepaalde landschappelijke en architectonische elementen terugkerende onderdelen. Maar daarmee is Van der Pols oeuvre niet omschreven. Al meer dan dertig jaar werkt hij als beeldend kunstenaar. De meeste technieken en materialen die op doek of papier kunnen worden gebruikt, heeft hij in die periode ook wel toegepast. De solotentoonstelling bij de SBK die hij nu voorbereidt, zal vooral olieverfschilderijen en linoleumsneden bevatten. Jan van der Pol: "Ik zie de tentoonstelling al aardig voor me. Ik wil zoeken naar een iconografische samenhang, laten zien hoe een en ander in elkaar haakt. Zo langzamerhand is er door de jaren heen een groep werk gegroeid. Tot mijn eigen verrassing, en misschien ook wel tot mijn eigen schrik, is dat nogal complex uitgedrukt. Deze tentoonstelling wil ik benutten om het verhaal van mijn werk te vertellen. Ik wil inzicht geven in de manier

waarop ik met beelden omga. Juist door de grootte van die Remise kan ik nu laten zien waar het eigenlijk allemaal om gaat."

Van der Pol 'rekruteert', zoals hij het mooi omschrijft, beelden onder meer uit zijn onmiddellijke omgeving. Dat kunnen bijvoorbeeld gezichten van televisie zijn die hij fotografeert, maar ook portretten van

vrienden. Of herinneringsbeelden uit zijn jeugd, zoals de kassen in Aalsmeer, waar hij opgroeide, die worden gecombineerd met bollen die als zonnen boven het landschap hangen. Van der Pol: "Selecterend en combinerend wil ik op de tentoonstelling clusters van werken maken. Aan de manier waarop ik al die beelden steeds in mijn werk herhaal of met andere beel-

*Zonder titel,
1997, olieverf
op doek,
195 x 165 cm.
Eigendom van
de kunstenaar.*

den combineer, kan ik laten zien dat ik de figuratieve beelden eigenlijk als een soort symbooltaal hanteer. En in die zin zijn de herkenbare, autobiografische, beelden net zo abstract als de non-figuratieve elementen in mijn werk.”

Onderdeel van de tentoonstelling is een imposante reeks van 195 linoleumsneden, getiteld *Horapollo*. De lino's zijn de afbeeldingen uit een losbladig bibliotheekboek dat Van der Pol maakte. Zo'n vijf jaar werkte hij aan dit omvangrijke project. Het ontstaan ervan is terug te voeren op Van der Pols gewoonte om elke dag in schetsboeken te tekenen. Een werkwijze die samenhangt met zijn manier van schilderen. “Vaak ging ik 's avonds in tekeningen allerlei wonderlijke metamorfoses na, die zich overdag tijdens het schilderen hadden voorgedaan. Dood-eenvoudig omdat die beelden in het schilderij waren verdwenen, ik probeerde ze dan weer tevoorschijn te halen. Om maar iets te noemen: een roeiboot was giraf geworden, werd olifant en werd uiteindelijk een paaltje. Zo veranderen die schilderijen. Dat ging ik dus in die tekeningen na en dat leidde weer tot nieuwe beelden.”

“Op een gegeven moment merkte ik dat die tekeningen bij elkaar weer een soort eenheid, een groter geheel vormden. Dat bracht me op het idee om een tekenboek te gaan maken van allemaal heel verschillende tekeningen, die pas bij het doorbladeren als eenheid zou worden ervaren. Ik was op zoek naar een structuur, en stuitte toen op een wonderlijk boekje uit 1551 dat helaas in de droeve hoek van de vergetelheid is geraakt. Binnen de kunstgeschiedenis is het nog wel enigszins bekend. Het is gebaseerd op de hiërogliefen van Horapollo, een tekst uit 330 na Christus. In de Renaissance is daar een reeks beelden bij gemaakt, omdat men op zoek was naar een canonisering van de beeldtaal. Hoe moesten dingen worden verbeeld? Kunstenaars maakten er veel gebruik van, het was heel bekend in die

*'In memoriam
Jaap Hillenius',
1999, olieverf
op doek,
93 x 80 cm.
Particuliere
collectie*

tijd. Er zijn zelfs jaren geweest dat er meer exemplaren van werden gedrukt dan van de bijbel. Een kennis wees me op het bestaan ervan, en wel omdat er veel overeenkomsten zijn tussen mijn werk en de plaatjes in dit curieuze boekje.”

“Ik besloot een boek te gaan maken, dat ik ook werkelijk in een oplage wilde laten drukken en ik wilde kleur daar een grote rol in laten spelen. Al snel wist ik dat het linoleumsneden zouden worden. Dat heeft precies het plakkaatachtige dat ik wilde bereiken. Ik had nog nooit lino's gemaakt, ik vond het meer iets voor kerstkaarten of het buurthuis. Maar ik raakte er al snel aan verslaafd, ik vond het een fantastische techniek.”

“Het werken aan deze reeks gaf me de vrijheid om alle motieven die de laatste twintig jaar in mijn werk waren voorgekomen – van het kleinste motief zoals boter kaas en eieren tot een zeer uitgewerkt portret – er in onder te brengen. Het was een enorme speeltuin. Elke dag ging ik weer zitten aan mijn werktafel en dacht, om een voorbeeld te noemen:

‘Kom, ik ben vandaag 48 geworden. Ik schrijf het getal 48 en teken daarbij 48 stippen en bollen in allerlei verschillende formaten.’”

Van der Pols werk wordt vaak als bedrukkend ervaren. De geportretteerden hebben meestal een strakke, sombere uitdrukking. De desolate landschappen of gevangenisachtige ruimtes geven de indruk dat Van der Pol geen vrolijke kijk op het leven moet hebben. “Als de beelden die in mijn werk voorkomen, passeren op het televisiescherm, eet men – bij wijze van spreken – gewoon door. Op het moment dat hetzelfde gezicht wordt vormgegeven, krijgt het veel meer impact. Ik heb inderdaad een ernstig wereldbeeld. Of dat nu somber genoemd moet worden, zou ik niet weten. De tragedie van het menselijk bestaan is iets wat me intrigeert, maar mijn bespiegelingen erop zijn niet somber, maar ernstig”, benadrukt hij. En: “In heel veel schilderijen zitten wel krachtige knipogen en ik bouw altijd een ‘ontsnappingsluikje’ in.” ●